

JARDUEREN EGITARAUA 2024

AURKIBIDEA

- 0 SARRERA
- 1 IKERLANAK, BEKADUNAK ETA PRAKTIKALDIKO IKASLEAK
- 2 ZABALKUNDEA ETA ARGITALPENAK
- 3 *HERMES*, PENTSAMENDU ETA HISTORIA ALDIZKARIA
- 4 GOGOETA ETA EZTABAIDA MINTZAGUNEA
- 5 EUSKARA
- 6 EUSKAL ABERTZALETASUNAREN AGIRITEGIA
- 7 EUSKAL ABERTZALETASUNAREN MUSEOA
- 8 SABINO ARANA SARIEN EKITALDIA
- 9 BESTE ERAKUNDE BATZUEKIKO HARREMANAK
- 10 JARDUEREN HARTZAILEAK

0 SARRERA

Sabino Arana Fundazioa irabazi-asmorik gabeko kultura-erakundea da. Fundazioa 1988ko urriaren 11n sortu zenez geroztik, beraren zereginaren muina euskal historiaren ezagutza izan da: hura jagotea eta ezagutaraztea, betiere historia horri oraingo irakurketa egin dakion bilatuz, eta horrekin guztiarekin batera, ekarpen intelektuala egitea, Euskadik aurrera egiten segi dezan ikuspegi abertzale, demokratiko eta aurrerazale batetik.

Atzokoan finkatuz, gaur biharkoa bultzatu. Horixe dugu Sabino Arana Fundazioaren leloa.

Horretarako, lau tresna nagusi baliatu ohi ditugu: Gogoeta eta eztabaida mintzagunea, Agiritegi historikoa, Abertzaletasunaren museoa eta Hermes pentsamendu eta historia aldizkaria.

Jakin dakigu gure iraganaren inguruko gogoeta eta, oro har, gure historiaren inguruko gogoeta, guztiz hausnarketa esanguratsua dela egungo testuingurua ulertzeko, inolako zalantza barik. Iraganari buruzko jakintza egokiak eta hausnarketa sakonak baliabideak ematen dizkigulako ikuspegi kritikoa landu dezagun etengabe aldatzen den eta, zer esanik ez, gu geu bizi gareneko gizarteak dakarzkigun arazo eta erronken aurrean.

2023an, Euskal Herriaren historian esanguratsuak izan diren urteurren hauek ospatzeko jarduerak prestatuko ditu Sabino Arana Fundazioak:

- Ikurrinaren 130. urteurrena.
- Sabino Aranak *Gamazada*-n parte hartu zueneko 130. urteurrena.
- Euskal Abertzaletasunaren Agiritegi nagusi bat sortu zeneko 120. urteurrena.
- EAJ-PNV alderdiak bere burua alderdi demokrata eta kristautzat definitu zuen adierazpen politikoaren 75. urteurrena.
- Gerra Zibilaren ondoren, Hegoaldean lehen Aberri Eguna (klandestinoak) Gernikan ospatu zeneko 60. urteurrena.
- Jesus Maria Leizaola Lehendakariak «muga» era klandestinoan zeharkatu zueneko 50. urteurrena.
- Bizkaiko elizbarrutiko eliza guztietan, diktadura frankista salatze helburuz, Bilboko gotzain Añoverosen sermoia irakurri zeneko 50. urteurrena.

1 IKERLANAK, BEKADUNAK ETA PRAKTIKALDIKO IKASLEAK

Alberto Onaindiaren gutunak, 1936-1945

Orain dela hamalau urte inguru hasi zen garrantzi handiko lana da. Lanaren zeregin behinenak Vatikanoko (Erroma) agiritegietan eta Estatuko beste agiritegi batzuetan gordetako 4.000 bat agiri batu, eurak transkribatu eta horien gaineko oharrak egitea da. Lan horren xede nagusia dugu Agirre lehendakariaren laguntzaile Alberto Onaindia abadeak 1936 eta 1945 urteen artean idatzitako gutunak berreskuratzea eta abadeak gerra zibilean zein Bigarren Mundu Gerran egindako kudeaketa-lanen berri eskuratzea.

Artxibo-funtsen antolaketa Euskadiko Artxibo Historikoarentzat

- Isaac López de Mendizabal funtsa.
- Fondo familia Sota familiaren funtsa.

Funts propioen antolaketa

- Aranzadi familiaren funtsa.
- Pedro Bilbao funtsa.
- Norbanakoen dohaintzen erregistroa.

Gizarte-ikuspegiz den bezainbatean, gazteak prestatzeko konpromiso eta erantzukizunetik abiatuta, 2000. urtetik aurrera, Sabino Arana Fundazioak hainbat unibertsitatetako gradu eta gradu-ondoko ikasleen praktikak zuzentzen eta gainbegiratzen ditu, hain zuzen ere, unibertsitate hauetakoak: UPV/EHU, Deustuko Unibertsitatea, Mondragón Unibertsitatea, Madrilgo Karlos III.a Unibertsitatea, Madrilgo CEU San Pablo Unibertsitatea, Europako Ikasketen Proiektua, Connecticut College (USA), Guadalajarako Unibertsitatea (Mexiko), Nazioarteko Bikaintasun Kanpua, Hezkuntza Esparrutik Lan Arlora Igarotzeko Beken Programa, Novia Salcedo Fundazioa. Praktika horiek agiritegian, museoan edo Fundazioaren Prentsa Bulegoan egiten dira.

Ildo honi dagokionez, esan beharra dago Humanitateen arloko etorkizuneko ia ehun profesionalak (horietako batzuk dagoeneko lan-munduan ari dira) prestakuntza jasotzen jarraitu dute gure instalazioetan.

Jarduera hauen helburuak ondokoak dira: gazteek eta helduek pertsona- eta lanbidegarapenean aurrera egiteko dituzten beharriaz erantzutea eta lan-eskarmentuaren gisako aukerak eskaintzea.

2 ZABALKUNDEA ETA ARGITALPENAK

2.1 Artikuluak DEIA egunkariarentzat

Euskal historian eta antropologian oinarriturik, askotariko gaiak jorratzen dituzten artikuluak prestatuko ditugu DEIA egunkariarentzat.

2.2 Kolaborazioak irratietan

Era berean, kolaborazioak egingo ditugu hainbat irratitan, batik bat, Onda Vascan, historiari eta memoria historikoari lotutako gaien zabalkundeak egiteko asmoz, gai horiei buruzko ezagutza gizartean hedatzearen.

2.3 *Historias vascas*

Historias vascas izeneko sailean, Euskal Herriarekin eta bertako pertsona ospetsuekin lotura duten gertaera historikoen urteurrenak gogoratuko ditugu; agiritegiko dokumentu historikoak, argazkiak eta museoko piezak erakutsiko ditugu, liburutegiko eta hemerrotekako aleak, hitzaldiak, ikus-entzunezkoak eta abar partekatuko ditugu; aldez edo moldez, Euskadiren historia eraiki duten gai historikoei eta antropologikoei buruzko prentsa-artikuluak, gure historialariei irratian egindako elkarrizketak eta abar eskuragarri jarri ditugu.

2.4 Argitalpenak

- Miren Barandiaranen EAJren aldizkako argitalpenak (1939-1975). Ebook edizioa.
- «Amale Arzelus Arrieta. Errientsa» liburuaren aurkezpena.

Amale Arzelusen jaiotzaren mendeurrena dela eta, Jon Ander Zinkunegi semeak argitaratu gabeko eskuizkribu, argazki... eta beste bildu ditu, herritarrek irratian euskaraz hitz egin zuen lehen emakumezko esataria, Amale, hobeto ezagut dezaten.

2.5 Komunikazioa eta informatika

- Mezu@: harpidedun berriak erakartzea argitalpena sendotzeko.
- Euskadiko historiari lotutako politika, kultura, kirol, gizarte eta beste arlo batzuetako gertakizunen urtemugak eta Sabino Arana Fundazioaren jarduerak zabaltzea hainbat sare sozialetan (Facebook, Twiter eta Instagram).

- Mezu@ berripaper elektronikoa bidaltzea harpidedunei urtero antolatzen ditugun jardueren berri emateko. Erabiltzaileen kopuruari eustea.
- Jarduerak zuzenean eskaintzea, streaming bidez; bestetik, bideoak gordetzea gure webgunetik ikusi ahal izateko.
- Sabino Arana Fundazioaren webgunean ostatatuta dagoen datutegia aldizka eguneratzea, gure agiri-funtsetara batzen ditugun liburu, aldizkari, egunkari eta euskal historiari buruz argitaratu diren artikuluei buruzko argibidez hornituta.
- Webguneak eguneratzea: Fundazioarena, Agirre lehendakaria, Sabin Etxea eta SAG150 (Sabino Arana).
- Artikuluak idaztea DEIA egunkariarentzat, euskal historiari eta antropologiari lotutako askotariko gaien inguruan.
- Kolaborazioak Onda Vasca irratian astean behin.
- Historia ikertu eta zabaltzeko lan eta argitalpenetan parte-hartzea.
- Mahai-inguruetan, liburuen aurkezpenetan, jardunaldietan, hitzaldietan, hedabideetako saioetan eta abarretan parte-hartzea.

3 **HERMES PENTSAMENDU ETA HISTORIA ALDIZKARIA**

2023ko ekitaldian, *Hermes* aldizkariaren hiru zenbaki argitaratuko ditugu, hain zuzen ere, 77., 78. eta 79. zenbakiak.

 77. zenbakia: euskarari eskainitako alea

 78. zenbakia: “Eliza eta emakumea” “Euskal Herriko erlijioak”

Bilboko elizbarrutiko monsinore Joseba Segura elkarrizketatuko dugu.

 79. zenbakia: Euskal kulturaren memoria: zinema, antzerkia, literatura, musika, dantza...

Zenbaki horretan arte-adierazpide horien guztien egungo egoera ere aztertuko da.

4 **GOGOETA ETA EZTABAIDA MINTZAGUNEA**

Mintegiak, hitzaldiak eta mahai-inguruak ditugu Sabino Arana Fundazioak darabiltzan baliabide nagusiak XXI. mendean bertan bizi ditugun errealitate anitzak ezagutzeko. Jardunaldi eta topaldi horietan, hainbat jakintza-arlotako pertsonak bai eta, sarritan, kontrako ideologiak dituztenek, mahairatzen dituzte iritziak eta ideiak erkatzen dituzte, kultura-truke sustatzeko asmoz. Horrela, elkarguneak sustatzen dira kultura, politika eta gizarte ikuspegi desberdinetatik.

Jardunaldi horietako guztiak irekiak dira jendearentzat eta, horregatik, orotariko eztabaida, anitza eta diziplinartekoa ahalbidetzen da eta eztabaidak elkarren artean elikatzen dira.

Mintzaguneetan hamaika gai jorratu ditugu: Europa eta immigrazioa, bake- eta adiskidetze-prozesuak, genero-indarkeria, emakumeak eta botere politikoa, ekonomia- eta finantza-krisialdia, gazteak eta teknologia berriak, Brexit delakoa (irtenbideak eta aukerak), Zigor Zuzenbidea ETArekin amaieraren aurrean... Gai horiek guztiak baliatu ditugu Sabino Arana Fundazioak bereizgarri duen aniztasunaren kultura biziberritu eta bultzatzeko.

35 urteko ibilbidean (Fundazioa 1988ko urrian eratu zen), ehunka hizlarik jardun dute gogoeta eta eztabaida mintzagunean eta milaka parte-hartzaile izan dira gaurdaino antolatutako 250 mintegi eta 50 mahai-inguru baino gehiagotan.

Jarduera honen onuradun nagusiak fundazioak jorratzen dituen jakintza-arloetako adituak eta espezialistak dira; agintariak eta politika, ekonomia, eta gizarte esparruetako ordezkariak; iritzi-sortzaileak; irakasleak; profesionalak eta, oro har, gizarteak.

MINTEGIAK

4.1 «Euskadi Think Next» (8 mintegi)

2023. urtearen amaieran, «Euskadi Think Next» egitasmoa jarri dugu abian, hau da, Euskadi «bizitzeko lekuri onena» bihurtuko duten politika publikoak diseinatzeko ideien laborategi bat. Aurkezpenean, Xabier Barandiaran proiektuaren zuzendariak aurreratu zuen legez, «ospe handia duten eta EAJ-PNV alderdiarekin loturarik ez duten pertsonak jardungo dute hausnarketa-prozesuak gidatzen, ondorioak ateratzen eta ideiak sortzen».

«Euskadi Think Next» ekimena «ikasteko, partekatze, eztabaidatzeko, sortzeko eta politika publikoak proposatzeko bilgune» gisa sortu da, «Euskadiko demokrazia, gizarte, ekonomia eta kultura indartzen lagundu nahi duten pertsona eta erakundeekin partekatuta, ziurgabetasunez beteriko eta aldaketa sakoneko ingurumari honetan».

2024an, jardunaldi hauek egingo dira:

Data	Gaia	Lekua
Urtarrilak 31	Emakumeak politikan: nola ikusten dute?	Donostia
Otsailak 28	Gazteak politikan: ziklo-aldaketa?	Vitoria-Gasteiz
Martxoak 20	Politikaren profesionalizazioa	Bilbo

Apirilak 24	Alderdi politikoaren zeregin zalantzagarria	Donostia
Maiatzak 29	Herritarren pertzepzioa jarduera politikoari buruz	Vitoria-Gasteiz
Irailak 25	Komunikazio politikoa eta sare sozialak	Bilbo
Urriak 30	Lidergoaren politikan: karismadun politikaririk politikari oldartzailerak	Donostia
Azaroak 27	Politikariak eta ordezkariak-demokrazien hondamendia	Bilbo

4.2 Euskal kulturaren memoria: euskal idazleak

Sabino Arana Fundazioak XX. mendearen lehen herenean, 1936-1939ko gerran eta erbestealdian, Francisco Franco diktadorea hil arte sortutako euskal kultur adierazpenen memoria aldarrikatzeko xedez urtero-urtero antolatzen dituen jardunaldien barruan, aurten, euskal idazleak aztertuko ditugu.

XX. mendearen hasieratik 1936ra arte, Euskadin hazkunde literario izugarria gertatu zen, non, idazle eta poeta ospetsuez gain, argitaratzen tematu ziren eta, azkenean, egileztatu hartu ziren hainbat emakume nabarmendu ziren, hala nola Tene Mujika, Karmele Errazti, Katalina Eleizegi, Sorne Unzueta *Utarsus* edo Julene Azpeitia.

1936ko gerra hasi zenean, horietako askok gatazkan parte hartu zuten, baina gerra amaitzean erbestera joan behar izan zuten. Geroago, gerra neska zirela bizi izan zuten beste batzuk etorri ziren. Haien guztiek eragin handia izan zuten euskal emakume idazleen etorkizuneko belaunaldietan.

4.3 Mintegia Oreki Fundazioarekin lankidetzan

Mintegia Oreki Fundazioarekin lankidetzan.

4.4 Garapenerako lankidetzak: «Lankidetzan aritu krisian dagoen munduan»

Azken urteotan, laguntza humanitarioaren premia murriztu beharrean, izugarri handitu da laguntza behar dutenen kopurua.

Mundu osoko 22 pertsonetarik batek laguntza humanitaria behar du. Nazio Batuen Erakundearen arabera, historia modernoko elikadura-krisi global handiaren bizi gara. Pandemiaren eraginak, gerraren ondorioak Ukrainan, Sudanen, Israelen eta Palestinaren arteko gatazka, larrialdi klimatikoa (urtean 20 milioi pertsona baino gehiago etxetik ihes egitera behartzen dutena), inflazioa, energia-krisia eta gatazken gorakada dira horren arrazoi nagusiak.

Arrazoi horiek jorrazteko jardunaldi bat egitea pentsatu dugu, 9:30etatik 13:30etara, Deustuko Unibertsitateko Zuzenbide Humanitarioko Masterreko arduradunek eta Nazio Batuen agentzietako ordezkariak: UNRWA, ACNUR, UNICEF, CERF (Naazio Batuen Larrialdiak Laguntzeko Funtsa)... eta ibilbide humanitaria garatzen duten

GKEetako kideek parte hartuta: Mugarik Gabeko Medikuak, Gosearen aurkako Ekintza, Oxfam, Save the Children...

4.5 Artxibo historikoak gizarte garaikidean

Euskal Abertzaletasunaren Agiritegiak antolatutako jardunaldien esparruan, publiko orokorrak dokumentazio historikoa eskuratzeko aukera izan dezan, 2024an, «Artxiboak, prestakuntza eta ikerketa» izeneko mintegia antolatuko dugu, Euskal Herriko Unibertsitatearekin lankidetzan, artxibo edo agiritegiek gizartearen esku jartzen dituzten baliabideak eta baliabideak aztertzeko. Nagusiki, unibertsitateko ikasleak eta gure historia hurbilenean, bai maila familiarrean eta pertsonalean, bai politikoan eta sozialean, sakondu nahi duen norbanakoak izango dira hartzaileak.

4.6 Europaren merkataritza-politika munduan. Mercosur erakundearekiko oztopoak

Europako Alderdi Demokratarekin (EDP) batera antolatutako jardunaldien barruan, 2024an, «Europako merkataritza-politika munduan. Mercosur erakundearekiko oztopoak» izeneko mintegia antolatuko dugu.

HITZALDIK/MAHAI-INGURUAK

4.7 Ikurrinaren 130. urteurrena

2024an, 130 urte beteko ditu ikurrinak, euskal aberriaren ikur nagusiak. 1894ko uztailaren 14an, 18:00etan, larunbatarekin, lehenengo aldiz haizatu zen *Euskeldun Batzokija* euskal antolakunde jeltzalearen inaugurazioa zela eta, Bilbon, Areatzarekiko izkinan zegoen Posta kaleko orduko 34. zenbakia zuen eraikinaren bigarren solairuan. Lehen ikurrina artilezkoa zen, eta *Euskeldun Batzokija* elkarteko kiderik zaharrenak, Ciriaco Iturri Urlezagak, altxatu zuen.

Ikurrinaren 130. urteurrenean, hitzaldi bat antolatuko dugu euskal ikurra omentzeko.

4.8 Sabino Aranak *Gamazada*-n parte hartu zueneko 130. urteurrena (hitzaldi bat)

Gamazada (1893-1894) izeneko, herri eta udal mugimendu adierazgarria izan zen, eta Alderdi Liberalaren gobernu espainiarrak Nafarroaren aurka egindako eraso salatzeko sortu zen. Germán Gamazok 1841eko Lege Itunduaren bidez ezarritako Nafarroako foru zerga-araubidea indargabetu nahi izan zuen. Horrek mobilizazio handia eragin zuen Nafarroako herriaren eta hango erakundeen aldetik, eta foruzaleen eta abertzaleen arteko hurbilketa bultzatu zuen.

Euskaroen (Aranzadi, Campión) eta, Sabino Aranaren ekimenez, bizkaitar abertzaleen ekintza batasunaren ondorioz, *Gamazada* Nafarroako Euskara Elkartean (1878-1897) eta Nafarroako lehen euskal abertzaletasunean islatu zen foruzaletasunaren eta euskaltzaletasunaren arteko katebegi zuzen eta nabarmenenetakoa izan zen.

4.9 EAJ-PNV alderdiaren 1949ko martxoaren 5eko adierazpen politikoa (mintegi bat)

2024an, EAJ-PNV alderdiak bere burua alderdi demokrata eta kristautzat definitu, euskal eskubide nazionalak aldarrikatu, Euzkadiko Gobernu Euskal Herriaren legezko ordezkartza bakartzat aitortu eta diktaduraren kontrako gainerako indarrekin batera frankismoaren aurka borrokatzeko asmoa adierazi duen adierazpen politikoren 75. urteurrena beteko da.

4.10 Leizaolak Gernikan egindako bisitaldi klandestinoak: 50. urteurrena

1974ko apirilaren 14an, gertakari berezi bat jazo zen: erbestean zegoen Eusko Jaurlaritzako lehendakari Jesus Maria Leizaolak bisita klandestinoak egin zuen Gernikan, Euskal Herriari eta, oro har, iritziz publikoari, EAJ-PNV alderdiaren eta erbestean zeuden euskal erakundeen jarduteko gaitasuna erakusteko asmoz. *Aberrri Eguna* ospatu zen egun horretan. *Euzko Deya* egunkariak haxe argitaratu zuen:

«El ejemplo de Leizaola con su presencia física en el corazón de la irredenta Euzkadi, es un símbolo para quienes la libertad y la justicia son valores irrenunciables al hombre digno y al pueblo entero».

4.11 1974ko otsailaren 24a: Elizaren eta Estatuaren arteko lehen gatazka diktaduraren barruan (bi mintegi)

50 urte bete dira Bizkaiko elizbarrutiko eliza guztietan Bilboko gotzain Añoverosek idatzitako sermoi irakurri zela, diktadura frankista salatzen. Agintariek «nazioaren batasunari» (Espainiakoari, jakina) eraso egitea leporatu zioten gotzainari, eta etxean atxilotu zuten bikarioarekin batera. Urte hartan, gotzainak tinko eutsi zion bere jarrerari, eta gobernuari eskumikatzeko mehatxua egin zion, bera atxilotzen ausartzen baziren. Horrek guztiak gatazka larria ekarri zuen Espainiako agintarien eta Vatikanoren artean.

Bi hitzaldi antolatuko ditugu diktadura-sasoian elizaren eta euskal abertzaletasunaren arteko harremana aztertzen, bai eta egungo euskal elizaren egoeraz, emakumearen eginkizunaz eta abarrez hitz egiteko ere.

4.12 Engrazio Aranzadi *Kizkitza*: euskal abertzaletasunaren ideologorik nabarmenetakoa XX. mendearen lehen erdialdean

2023an, 150 urte bete dira Engrazio Aranzadi *Kizkitza* jaio zela. Aranzadi, Gipuzkoako Euzko Alderdi Jeltzalearen sortzaileetako bat, *Euzkadi* egunkariaren zuzendaria izan

zen urte askotan, eta XX. mendearen hasieratik gerra piztu zen arte, alderdi jeltzalearen ideologo nabarmenetakoa. 2023an, Joxe Mari Arrazola bilobak bere 'aitaitaren' artxiboaren zati garrantzitsua eman zion dohaintzan Sabino Arana Fundazioari. Hala, emandako txostenek, gutunek eta liburuxkek osatu dute Sabino Arana Fundazioak lehendik gordetzen zuen Aranzadiren dokumentazioa. Eta dokumentazio berri horri esker, Engrazio Aranzadiri eta bera bizi zeneko garaiari buruzko datu ugari eskuratuko ditugu.

Aditu batek euskal abertzaletasunari lotutako pertsona ospetsu horren eta aberriaren alde eginiko lanaren inguruan jardungo du.

4.13 Erantzun humanitarioak munduko krisialdien aurrean

Egun, gatazkan dauden aldeek biztanleria zibilari eraso egiten diote eta dago inolako ondoriorik. Eta hondamendien kostu ekonomikoa eta gizakiena handitzen ari da etengabe munduan. Laster batean neurririk hartu ezean, gertakari naturalek eragindako hondamendiak gero eta ugariagoak izango dira. Milioika pertsona gehiagok pobrezia pairatu eta sufrimenduz biziko dira, eta krisiari aurre egiteko nazioarteko ahaleginak ez dira nahikoak izango.

Egunero bizitza arriskuan jartzen duten langile humanitarioen lana aztertu eta aitortzeko, Manuel Sánchez-Montero Gosearen Aurkako Ekintzako eta Harreman Instituzionaletako zuzendaria izango dugu gurekin.

4.14 Ekonomia eta jasangarritasuna (bi hitzaldi)

Irujo Etxea elkartearekin elkarlanean, bi hitzaldi antolatuko ditugu, bata Iruñean eta bestea Bilbon, Nafarroako eta EAeko enpresa munduko ospe handiko pertsonen eskutik, enpresen jasangarritasunaz hitz egiteko etorkizuneko apustu gisa.

4.15 *Helduak* (bi hitzaldi)

Helduak elkartearekin elkarlanean, gaur egun adineko pertsonak gehien kezkatzen dituzten gaiak buruzko bi hitzaldi antolatuko ditugu. Bata, Ertzaintzarekin lankidetzan, segurtasunari lotutako gaiak aztertuko ditugu. Beste hitzaldian, osasun-alderdiez jardungo dugu.

4.16 Euskal Abertzaletasunaren Museoak antolatutako hitzaldiak

- «**Objektuen bizitza museoan**». Mintegi horretan, museoan funts eta jardueri loturik egunero egiten diren hainbat gai garatuko ditugu, hala nola prebentziozko kontserbazioa. Aurreko urteetan bezala, museoan egiten ditugun kontserbazio-lanei buruzko jardunaldi batzuk antolatuko ditugu unibertsitateko ikasleentzat.
- «**Emakume apartak**». Sail honetan, omenaldia egin nahi diegu saregileei. Izan ere, arrantza-sareak josi eta konpontzeko lana nahikoa ezezaguna da gaur egun eta desagertzeko bidean dago.

- **«Guztiontzako kirola»**. Nafarroako eta Euskadiko Mendi Federazioaren sorreraren mendeurrena dela eta, hitzaldi bat antolatuko dugu mendeurrena bete duen federazio hori sakonago ezagutzeko.
- **«Itsasoa, berdintasun lurraldea»**. Sail honetan, itsasoa gertatu diren gizon-emakumeen bizipenak ezagutaraziko dira.
- **«Espedizioak»**. Naturaguneetan egindako dokumentalak, film laburrak... ezagutarazteko gunea.

Aurten, «Expedición Groenlandia» dokumentala emango dugu. 2019ko ekainean, lau euskal abenturazale abiatu ziren itsasontziz Groenlandiara eskalatzera, eta dokumentalak abentura horren istorioa jasotzen da. Dokumentalarekin batera, abenturaren protagonistek hitzaldia emango dute.

- **«Gazte ekintzaileak»** izeneko atal honetan, ametsak bete dituzten gazteak ezagutarazi nahi ditugu. Aurten, modaren sektoreari eta haren konplexutasunari erreparatuko diogu, Eder Aurre diseinatzaile berriaren eskutik.
- **«Emakumeen karabanak»**. Sail honetan, beste herrialde batzuetako emakumeek egindako filmak eta dokumentalak proiektatu ohi ditugu. 2024an, Angie Mpesa afrikar zinemagilearen «The lost children of Bioko Island» dokumentala proiektatuko dugu. Bertan, haur talde baten antzinako afrikar sustraiak aurkitzeko istorioa kontatzen da. Filma ikusi ostean, zuzendariak hitzaldia emango du.

5 EUSKARA

Euskaltzaindiarekin elkarlanean, EAEko, Nafarroako eta Iparraldeko erakunde publikoetako ordezkariekin eta berrogeita hamar eragile eta gizarte erakunderekin batera, euskarak datozen urteotan izango dituen erronkak aztertuko ditugu. Horretarako, mintegi bat antolatuko dugu urtearen barruan.

6 EUSKAL ABERTZALETASUNAREN AGIRITEGIA

2024KO JARDUERAK

A. AGIRITEGIAN

- Erabiltzaileentzako eta ikertzaileentzako arreta: kontsultak jasotzea (erregistroa eta erantzunak) eta ikertzaileentzako zerbitzua aretoan eta urrutitik (informazioa, dokumentazioa ematea eta jasotzea, fotokopiak egitea, kopiatu beharreko dokumentazioa eskaneatzea, irudi digitalizatuak pdf fitxategi babestuetan bidaltzea...).
- Urtean zehar jasotzen diren dohaintzak sailkatzea, erregistratzea eta instalatzea.
- Ikus-entzunezkoak: ekoiztetxeen agiritegiko grabazioak (filmak) erregistratzea, deskribatzea eta formatu digital berrietara birmoldatzea (80ko eta 90eko hamarkada).
- Euskarriak helaraztea ekoiztetxeei eta hedabideei, gure historiako gertaera edo pertsona jakin batzuei buruzko lanak egin ditzaten.

B. LIBURUTEGIAN

- Dohaintza eta/edo erosketatik bidez, liburutegian txertatu direnko liburu berriak datutegian sartzea. Aleei bizkar-etiketa jartzea eta biltegian gordetzea.
- Norbanakoen dohaintzetatik eskuratutako aleak hautatzea.
- Gure liburutegian erabili eta edonoiz kontsultatzeko modukoak ez direnak Gaintzara edo beste liburutegi edo/eta dokumentazio-zentro batzuetara bidaltzen dira eta nolabaiteko balioa dutenak (balio historikoa, politikoa edo sentimentala) Arteako urruneko biltegian gordetzen dira.
- Artean gordetako funtsak lekualdatzea.

C. HEMEROTEKAN

- Hemerotekan dohaintza eta/edo erosketatik bidez (harpidetzak) eskuratzen diren titulu eta ale berrien erregistro-fitxak kudeatzea. Zenbakien antolaketa kronologikoa egitea eta gordailura eramatea.
- ‘Hustuketa’ izeneko datutegia (orokorra) elikatzea: gaur egungo egunkari eta aldizkarietan (DEIA, Hermes, Historia Contemporánea...) nahiz argitalpen historikoetan (Euzkadi, Euzko Deya...) argitaratu diren euskal abertzaletasunaren edozein alderdiri buruzko artikuluak erregistratzea,
- Errepikatutako aleak garbitzea eta nolabaiteko balioa duten aleak Arteako urruneko hemerotekara eramatea. Aurreko atalean bezala, Artean gordetako material hemerografikoa berrantolatu eta birsailkatzen jarraituko dugu aurrean.

D. ARGITALPENEN KONTROLA / ARTIKULUAK / ARGITALPENAK / HITZALDIAK / IKERKETA / ERAKUSKETAK

- DEIA egunkariarentzat, asteroko artikuluen argitalpena koordinatzea eta gainbegiratzea, *Historias vascas* izeneko atalaren barruan.
- Hedabideekin (prentsa, irratia eta telebista) lankidetzan aritzea, eduki historikoak, efemerideak eta abar zabaltzeko».
- Hitzaldiak ematea.
- Mahai-inguruetan, biltzarretan eta adituen jardunaldietan parte hartzea.
- Sabino Arana Museoak antolatzen dituen erakusketen euskarri dokumentala prestatzea.
- Fundazioaren beste zeregin batzuetan laguntzea:
 - Fundazioak antolatutako mintegi eta hitzaldietan.

E. INFORMATIKA - WEBGUNEA - SARE SOZIALAK: INFORMAZIOAREN ZABALKUNDEA

Sabino Arana Fundazioan egiten diren hitzaldien, mintegien, liburuen aurkezpenen eta abarren grabazioak Internetera igotzen dira, geroago gure web-orritik edo YouTubeko profiletik ikusi ahal izateko.

AEra berean, Agiritegiak euskarri historiko eta dokumentala emango die webgunean, *Historias vascas* sailean eta sare sozialetan (Facebook, Instagram eta Twitter) zabaltzen diren urteurrenei eta eguneroko albisteei.

7 EUSKAL ABERTZALETASUNAREN MUSEOA

1. HELBURUAK

2024ko ekitaldian, Carlos Linazasoro Maiztegi *Altzeta*-ren argazki-funtsa katalogatzea eta digitalizatzea dugu helburu, bai eta dohaintzarekin batera doazen objektuak eta dekorazio-artekko gauzakiak erregistratzea eta katalogatzea ere.

Prozesua zehatza eta neketsua da; izan ere, 200 iruditik gorako funtsa osatzen duten irudi guztiak digitalizatu eta tratatu behar ditugu, baita ph neutroa duten albumetan deskribatu eta instalatu ere. Dozena bat objektu pertsonalaren katalogazioa eta horien irudi digitalak ere sortuko ditugu.

2024an, bi biltegi berri egokituko dira museoak erabiltzeko, eta, horren ondorioz, dagoeneko inbentariatuta eta katalogatuta dauden hainbat objektu jarriko dira gunere berri horietan.

Era berean, dohaintza gisa jaso ditugun objektuak eta materialak katalogatuko ditugu, eta, behar izanez gero, zaharberritu egingo ditugu.

Argazki-funtsari dagokionez, 2023an hainbat negatibo-erroilu digitalizatu ditugu, Euskadik 1983an pairatu zituen uholdeen irudiekin. Aurten, egungo egoerari buruzko txostenak egingo ditugu, bai eta horiek hondatzea saihesteko jarduketa-plana prestatu ere. Atal hori EHUko Kontserbazio Masterreko praktiketako ikasleen laguntzarekin egin ohi da, eta Bizkaiko Foru Aldundiko Kultura Ondarearen aholkularitza jasotzen da horretarako, BFAko kontserbatzaileen eta EHUko Arte Ederren Fakultateko Kontserbazio Masterreko irakasleen eskutik.

2024an, EHUko Arte Ederren Fakultateko «Agiri Kulturala» proiektuan parte hartzen jarraituko dugu. Bertan, museoko zenbait jardueratan parte hartzen duten ikasleek puntuak jasotzen dituzte unibertsitateko kreditu gisa erabiltzeko.

Prebentziozko kontserbazio-jarduerari ere ekingo diegu, hau da, bildumen balizko narriadurak ahal bezainbeste saihesteko beharrezko neurriak hartuko ditugu eta, horrela, tratamendu konplexuagoak saihestuko ditugu etorkizunean.

2024an, halaber, Euskal Abertzaletasunaren Museoak antolatzen dituen jarduera didaktikoak indartu nahi ditugu, eta gure instalazioak eta zerbitzuak ikastetxeen zerbitzura jarri, haien curriculum-programan lagungarri izan daitezten. Horretarako, azken urteotan garatu ditugun jarduerak eskaini nahi ditugu, bai jorratutako gaiak, bai adin-tarteak zabalduz, ahalik eta ikasle gehienengana iritsi ahal izateko, unibertsitateko ikasleak eta adinekoak ere helburu jarrita.

Ikastetxeentzat euren curriculumaren inguruan egiten ditugun tailerrez gain, aisialdiko tailer batzuk ere sortuko ditugu, baita Gabonetan aurreikusita ditugun beste tailer batzuk ere. Gainera, aurten APNABI Autismoaren Espektoaren Nahasmendua duten Pertsonen Familien Elkartearekin hasiko gara lanean.

Gure beste proiektuetako bat «Amale Arzelus Arrieta. Errientsa. 100 urte» liburuaren aurkezpena da.

Amale Arzelus (Donostia, 1924ko otsailaren 19a – 2015eko irailaren 28a) euskaltzale eta irrati esataria izan zen. Irratian euskaraz hitz egin zuen lehen emakumea izan zen.

2. JARDUERAK

Museoko funtsak berriro kokatzea eta katalogatzea, bi biltegi berri egokitu direlako

Bi biltegi berri egokitu direnez, pieza batzuen biratalogazioa egin behar dugu, horien kokalekua aldatu delako, eta horixe izango da 2024ko gure lehentasunetako bat. Erregistro bakoitza erkatu eta, une horretan, pieza bakoitzaren kontserbazioaren balorazioa egiteko aprobetxatuko dugu.

Carlos Linazasoro Maiztegi Altzeta funtsaren katalogazioa

Carlos Linazasoro Maiztegi *Altzeta* funtsaren irudiak digitalizatu, erregistratu, katalogatu eta ezarriko ditugu. Era berean, irudion deskribapen fisikoa egingo dugu,

erregistratutako irudiak kontrastatzeko tratamendua, eta argazki bakoitzaren inbentario zorrotza egingo dugu, bakoitzaren kontserbazio-egoera, kopia-kopurua eta abar jasota.

Erregistro horren ondoren, irudiak indexatu egingo ditugu dagokion testu-fitxan.

Funtsak egoki kontserbatzeko, funtsezkoa da euskarri egokietan instalatzea, tamainaren, kontserbazio-egoeraren eta abarren arabera, argazki-albumetan, neurri desberdinetako ph neutroa duten gutun-azalen bidez, irudi bakoitzari egokituta.

Prozesua amaitutakoan, emaitza www.museodelnacionalismovasco.eus webgunean jarriko da eskuragarri, herritar guztiek kontsultatu ahal izan dezaten.

Prozesu hori bera egingo dugu gainerako bildumekin.

Katalogazio horretan, EHUko Arte Eder, Humanitate eta Kazetaritza Fakultateetako ikasleek parte hartuko dute, Leioako campusekoek zein Gasteizko campusekoek.

Nor gara gu? erakusketa erdi-iraunkorra

2024an, pieza berriak txertatuko ditugu erakusketan, eta aldi baterako erakusketak jarriko ditugu, hala nola: «Mendirik Mendi. Euzko Mendigoizale Batza», «Emakumeak Aberria Eginez. 100 urte », Euzko Mendigoizale Batzak eta Emakume Abertzale Batzak gaur egun duten gunearen irakurketa zabalagoa eskaintzeko.

Ikastetxeetan, «Gure historiaren bila» tailer/karpeta didaktikoa zabalduko dugu. «Nor gara gu?» erakusketan jorratzen diren hainbat pieza eta gertakari historiko modu dibertigarrian ezagutzeko balio du ekimenak.

Erakusketaren bisita gidatuak egiteko aukera ere eskainiko dugu, bisitatzera datozen pertsonen beharretara egokituta.

Aldi baterako erakusketak

2024an, museoak berak sortutako aldi baterako hiru erakusketa eskainiko ditugu herririk herri:

1. **«Emakumeak Aberria Eginez. EAB 100 urte».** Elkartearen mendeurrena ospatzeko erakusketa da. Komisarioak: Karmele Perez Urraza, Begoña Bilbao Bilbao eta Gurutze Ezkurdia Arteaga, UPV/EHUko Bilboko Hezkuntza Fakultateko irakasleak (Garaian ikerketa-taldeko kideak).

Emakume abertzale haiek egindakoak erakusten du laginak, Aberriaren alde egindako ekintzak eta esperientziak jasota. Emakume horiek gizarte-eredu berri baten aldeko apustua egin zuten, hainbat ekimen eta lan bultzatuz.

Hasieratik bertatik, EABk erakutsi zuen emakumeen erantzukizunen artean bazirela aberriaren aldeko zabalkundea egitea, eta hezkuntza-, elkartasun-zerbitzuak zein gizarte-laguntza eskaintzea. Ongintzan oinarrituta, euskararen alde engaiatu ziren umeentzako euskal eskoletan eta emakumeen prestakuntzan.

Hala, mugimendu feminista horrek euskal emakume abertzaleak ahaldundu zituen, eta eragin handia izan zuen emakumeen ondoko belaunaldietan eta abertzaletasunean.

Erakusketa 12 modulutan banatuta dago, eta sei gaikako bloke handi jorratzen dituzte.

Bloke horietan elkarteak bere ibilbide osoan egindako lana eta pentsamendua jasotzen dira: **1) EABren hasierak 2) EABren loraldia; 3) «Jaungoikoa eta Lagi Zarra» (JEL) doktrina; 4) EAB eta hezkuntza; 5) EAB eta gizarte-laguntza eta 6) EAB gerran eta erbestean.**

2. **«Mendirik Mendi. EMB 100 urte».** Sortu zenetik 100 urte bete dituen Mendigoizaleen elkarteari eskainitako erakusketa.

8 panelek osatzen dute, eta honako izenburu hauek dituzte: 1. Mendigoizaleak, herria maite duten mendizaleak; 2. Askatasunaren eguzkia basotik irteten da; 3. Gazteria martxan; 4. Itxaropen garaiak; 5. Zorigaitzaren atarikoak; 6. Mendigoizaleak bake-sasoian, gudariak gerra-garaian; 7. Gudarien batailoiak; 8. Klandestinitatea eta askatasuna. Erakusketa honekin batera, taldearen historia eta ibilbidea jasotzen duten beira-arakak prestatu dira eta Euskadiko hainbat herritan jarriko dira ikusgai. Azpimarratu behar da jasotako dohaintzetatik hartu ditugun mendigoizaleen irudi ezezagunak, oraindik argitaratu gabekoak, ikusi ahal izango direla.

3. Aldi baterako beste erakusketa bat ere eskainiko dugu: **«Alava sarea. Emakume ikusezinak, elkartasuna, espioitza 1936-1937».**

Josu Chueca historialari eta UPV/EHUko irakaslea da erakusketaren komisarioa, eta emakumeek frankismoaren aurkako erresistentziaren subjektu aktibo gisa eta aliatuen kausari laguntzeko subjektu aktibo gisa izan zuten zeregina nabarmendu nahi izan da bertan.

Alava sarea oso zabala izan zen eta, batez ere, emakumeek osatu zuten, Erresistentziaren eta faxismoaren aurkako borrokaren subjektu aktibo gisa. Gerra Zibilean, gerraostean eta Bigarren Mundu Gerran, funtsezko eginkizuna bete zuten emakume ikusezin haiek aliatuen alde. Ehunka edo milaka lagun bizi salbatu eta faxismoaren aurkako borrokan aliatuei oso informazio baliotsua eman zieten emakume espioi haiek.

Luis Alava izan zen talde horren arduraduna, idazkaria, koordinatzailea, baina ez zen taldeko beste inor baino gehiago, nahiz eta haren biziaren truk ordaindu zuen garai hartako Araba, Bizkai, Gipuzkoa eta Nafarroako kide askok gauzatutako frankisten aurkako ekintza.

Lau emakume antolatu zuten euskal presoekiko elkartasun-sare eta aliatuen aldeko espioitza-sare klandestino hori Bigarren Mundu Gerran; frankismoaren diktaduraren aurkako erresistentzia osatu zuten, indarkeriarik gabe, emakume «ikusezin» haiek: Tere Verdes, Bittori Etxeberria, Itziar Mujika eta Delia Lauroba.

Antolakunde klandestino bateko kideak ziren, eta indarkeriarik gabeko erresistentzia-ekintza ugari egin zituzten euskal herritarren askatasuna eta eskubideak berreskuratzeko. Baina Alemaniako soldaduek Parisen sartu

zirenean, 1940ko ekainaren 14an, Eusko Jaurlaritzak erbestean zuen Parisko ordezkariak okupatu zuten, eta harekin batera, sarea erori zen.

«Amale Arzelus Arrieta. Errientsa. 100 urte» liburuaren aurkezpena

Amale Arzelusen jaiotzaren mendeurrena dela eta, Jon Ander Zinkunegi semeak argitaratu gabeko eskuizkribu, argazki... eta beste bildu ditu, eta liburu honen bidez argitara eman nahi ditugu, herritarrek irratian euskaraz hitz egin zuen lehen emakumea, Amale, hobeto ezagut dezaten.

1924ko otsailaren 19an jaiotzen zen Donostian, Ander Arzelus *Luzear*-rek eta Amalia Arrietak osaturiko familian. Txikitatik, aitaren eskutik, euskararen alde lan egin zuen, bai euskal irratian, bai antzezlanetan (*Neskamearen murrarrak* antzezlan idatzi zuen aitak Amalek antzezteko). 1932ko martxoaren 2an, *Luzear*-rek eta Joseba Zubimendik euskarazko lehen irratsaioa egin zuten Donostiako Unión Radio irratian. Amale, 8 urte besterik ez zituela, irratian euskaraz hitz egin zuen lehen emakumea izan zen. Bere aitak idatzitako bakarrizketa, antzezlan eta hitzaldien komentaria izan zen, garaiko euskal kulturaren izen handien artean lekua eginda. Bizitza osoan eutsi zion haiengandik guztiengandik ikasitako euskararekiko maitasuna; aktore, irratiko esatari, andereño eta Euskarazaintzako kide gisa, batez ere.

Parte-hartzea beste erakunde batzuen erakusketetan

Aurreko urteetan bezala, Museoak bildumaren zati bat maileguan uzten die erakundeei, eurek antolatzen dituzten erakusketetan erabiltzeko.

2024an, erakusketa hauetan parte hartuko dugu:

- **Euskal Poliziaren Museoaren erakusketa iraunkorra.** Museoak utzitako objektuak daude ikusgai erakusketa horretan.
- **Gernikako Bakearen Museoa Fundazioaren erakusketa iraunkorra.** Museoaren funtsetako batzuk erakusten dira bertan.
- **Eusko Legebiltzarra.** Erakusketa txiki bat dago areto batean eta, bertan, gure funtsen zati bat ere ikustea izango da.
- **Museu Memorial d'Exili,** Jonquera herrian.

4. TAILER DIDAKTIKOAK

2023an, eskaintza didaktikoa zabaltzeko asmoa dugu, adin-tarte guztiengandiko tailerrak eskainiz, unibertsitateko ikasleei, adinekoei eta guzti.

Beste alde batetik, begiz jo dugu historiari buruzko tailerrak egitea bigarren hezkuntzako eta batxilergoko ikasleentzat, gure eskaintza ikastetxeetako ikasketak eskariari erantzuteko helburuz.

lido horretan, sei multzotan bildutako berrogei bat tailer antolatuko ditugu.

1) Etorkizuna eraikitzen

▪ **Historiako tailerrak**

Aranzadi Zientzia Elkartearekin batera, gerraren ondorioetan sakonduko dugu: hobiak aurkitzea, DNA aztertzea...

▪ **Bilbo eraikitzen**

Bilboko iragana eta oraina ezagutuko ditugu atzoko eta gaurko irudiak uztartuz.

▪ **Bilbo eraikitzen. Zazpikaleak**

Tailer honen helburua Bilbo hiriaren iragana eta oraina ezagutzea da, Zazpikaleetatik Zorrotzaurreraino. Horretarako, antzinako eta egungo argazkiak, kolorea emateko margoak eta kartoizko oinarri bat erabiliko ditugu, 3D efektua lortzeko muntaia eginez.

Hiriaren historian balio handia duten eraikin, leku eta agertoki zaharrak ezagutariko dizkiegu ikasleei, taldean lan egingo dugu eta tailerraren amaieran, talde-argazkia egin eta tailerraren azken emaitza erakutsiko dugu.

▪ **Olatu birziklatuak**

Honako tailer hau jasangarritasunari buruzkoa da. Gure itsasoetan bildutako materialak eta hondakinak berrerabiliz, Bilboko porturaino iritsiko den itsasontzi bat eraikiko dugu.

Tailerraren bidez, gure ekintzek ingurumenean duten eraginaz ohartaraztea nahi dugu, eta, bide batez, Bilboko Portuak 2050ean karbonorik gabeko isuriak lortzeko egiten ari den jardueren berri azaltzea.

▪ **Erdu Eguberrira**

Tailer honetan, jasangarritasuna lantzen da etxean ditugun eta, oro har, bota egiten ditugun material ugari berrerabiliz, hala nola botoiak, makilatxoak, artilezko txaplatak...

Material horiek guztiak erabiliz, bestelako zorion-txartela prestatuko dugu.

▪ **Gabonetako zorion-txartela PIKA-PIKA animazio-teknika erabiliz (linternak)**

Tailer honen helburua Gabonetako zorion-txartela sortzea da, Pika-Pika teknika erabiliz. Teknika hori animaziozko teknika da, eta linterna batzuk baliatuz, marrazkiak sortzen dira argazki bakoitzean. Geroago, irudi horiek guztiak batu egiten dira film 'biziduna' sortzeko.

2) Euskadi Munduan

- Kanpoko ekintza, nazioarteko harremanak, migrazioak, erbestealdia...

3) Artea, zientzia, teknologia, berrikuntza

- **Ganbera estenopeikoa egitea kartoizko kutxa bat erabiliz.**

Lehenago argazki-kameren printzipioak garatuko ditugu.

- **Ganbera estenopeikoa eta irudiak errebelatzea.**

Argazkigintzan murgilduko gara irudian historia jorratuz. Hasteko eta bat, ganbera (oinarrizko argazki-kamera) bat egingo dugu eta hori baliaturik argazkiak egingo ditugu. Tailerraren amaieran, argazkiak errebelatuko ditugu.

- **Tximistargazkia**

Argazkigintza ezohiko ikusmolde batetik landuko dugu eta argazkiak aterako ditugu argazki-kamerarik erabili barik.

- **Gabonetako zorion-txartela, *Stop Motion* (animazioa)**

Tailer honen bidez, Gabonetako postal bitxi bat prestatuko dugu.

Stop Motion teknikaz baliatuko gara txartela egiteko. Stop Motion deritzon teknika zinemagintzan erabiltzen da eta pertsonaiak edo objektuak animatzean datza, irudiz irudi, argazki bidez hartzen ditugun mugimendu txikiak bilduz, geroago, denen mugimendu-segida bat eratuta.

Fotogramaz fotogramako animazioa sortuta, bizidun bilakatuko dugu Gabonetako objekturik bereizgarriena, hau da, zuhaitza, eta apaingarriak ere sortuko ditugu animazio polit horretan ager daitezen.

- **Gabonetako tximistargazkia**

Tailer honek gaur egun ahaztuta dagoen argazkilaritza analogikoaren garaira eramango gaitu, argazkiak egiteko modu digitala bakarrik ezagutzen duten gazteei erakusteko.

Hala, neska-mutilak argazkilaritza analogikoaren munduan murgilduko ditugu, tximistargazkiaren teknika ezagututa.

Tailerrean, hamaika objektu erabiliz, hala nola pinaburuak, malutak eta abar Gabonetako konposizio bat sortuko dugu.

4) Idaztea eta amets egitea amamarekin

Honako tailer hau Toti Martínez de Lezea idazlearen eskutik egiten da ikasleak gogatu eta irakurzaletasuna sustatzeko, benetako istorioak direla bide.

5) Mende berriko eskola: Kulturartekotasuna

- **Taumatropoa**

Taumatropoa jostailu optikoa da eta irudiak mugitzen direlako itxura sortzeko erabiltzen da.

- **Kolore hiperkonektatuak**

Kolorearen alderdirik abstraktuen eta esperimentalena landuko dugu. Hala, hainbat gai erabiliko ditugu erliebeto marrazkia egiteko, baita gatza eta tenperak ere.

- **Kolore hipekonektatuak. *Suziriak***
Tailer honetan, magiaz beteriko orri-markatzailea egingo dugu, koloreak suziriak bailiran hiperkonektatuko direlako.
- **Gure ikurrak. *Ikurrina***
Tailer honetan, euskal sinbologia landuko dugu artearen bitartez. Material eta ehundura desberdinak probatzeko aukera izango dute ikasleek, eta collage-aren teknika erabiliz, adierazpen artistikoa landuko dugu euskal ikurrak atxakiatzat hartuta.
- **Gure ikurrak. *Lauburua. Serigrafia-tailerra***
Tailer honetan, ikasleek serigrafiaz ikasiko dute; teknika artistiko hori etxean erabil daiteke modu errazean eta ekipamendu handiren beharrik gabe.

Elastiko bat apainduko dugu lauburua ezarrita, hots, euskal kulturaren ikur adierazgarri eta ezagunenetako bat. Bidenabar, haren esanahia eta jatorria ezagutuko dituzte, eta, aldi berean, serigrafiaren hasi-masiak ezagutuko dituzte.
- **Lauburuaren estanpazioa**
Kortxo egindako edalontzi-azpiko bat sortuko dugu lauburuaz –euskal kulturaren ikur adierazgarrienetako eta ezagunenetako batez– apainduta.

Bidenabar, haren esanahia eta jatorria ezagutuko dituzte, eta, aldi berean, estanpazioaren hasi-masiak ezagutuko dituzte.
- **Gabonetako apaingarriak egiten *Hama Beads* erabiliz**
Tailer honetan Gabonetako apaingarriak egingo ditugu Hama Bead direlakoan irudiak sortuz. Hama Bead horiek plastikozko pieza txikiak dira, hainbat koloretakoak, eta irudiak osatu daitezke halakoak baliatuz eiteak eta tamainak emanda, baita hiru dimentsioko objektuak sortu ere.
- **Gabonetako kolore hiperkonektatuak**
Tailer honetan, kolorearen aldiririk abstraktuen eta esperimentalena landuko dugu. Hala, hainbat gai erabiliko ditugu erliebeko marrazkia egiteko, baita gatza eta tenperak ere, koloreak berez hiperkonektatzeko eta magiaz beteriko Gabonetako arbola sortzeko.

6) Historia: Ezagutu eraldatzeko

- **Burdin Gerrikoaren Interpretazio Zentroa**
Historiaren barruan, gerra eta haren ondorioak landuko ditugu.
- **Arboglifoak**
Arboglifo bidez, euskal artzainen (batik bat, Ameriketara joandako euskal artzainen) istorioa ezagutuko dugu eta arboglifoak zer diren azalduko dugu.
- **Picassoren ‘Guernica’**
Tailer honetan, gure historia aletuko dugu eta, bide batez, nazioartean sekulako ospea hartu zuen margolaria hobeto ezagutuko dugu. Tailer honetan, hasteko, banako lana egingo dute ikasleek eta, geroago, taldeko lana landuko

dugu. Horretarako, banako marrazkiak lotuko ditugu eta hormairudi aparta onduko dugu.

- **Bilboko lauza**

Bilboko beste ikur behinenetako bat espaloietako lauza ospetsua da. Tailer honen bidez, umeez Bilboko lauzaren historia, diseinuaren zergatia, hiribilduan noiztik dagoen... eta beste gauza asko ikasiko dituzte!

Arte plastikoak eta modelatzea landuko ditugu, gure lauza entzutetsua sortu arte, eta bakoitzari gehien gustatzen zaion koloreaz edo koloreez margotuko du. Horrela, saioa amaitutakoan, ikasleek sortutako lauzak elkartzen baditugu, ikastaldeak Bilboko zoru berria asmatuko du...

- **Gure historiaren bila**

Geure historia liburua gertatuko dugu, erabat pertsonalizatua. Hainbat kapitulur osatuko dute liburua, eta bakoitzean gertaera historikoak, gure ikurrak, gure hizkuntza... ezagutuko dituzu.

Lehenengo kapitulua prestatzen hasiko gara, eta hori amiatuta egongo da tailer hau egin ondoren. Saioan, gure ikur batzuen esangura ikasiko dugu, bai eta historia garaikidearen zati txiki bat ere, tailerra hobeto ulertzen lagunduko dizuen animazio batez lagunduta.

Tailer hau Museoko «Nor gara gu?» erakusketaren esparruan egingo da.

- **Gabonetako apaingarri hornitutako arboglifoak**

Tailer honen bidez, euskal artzainek hainbat txokotara, batez ere, Ameriketara, egindako emigrazioaren berri emango dugu, eta arboglifoak zer diren azalduko diegu ikasleei (euskal artzainek Ameriketako basoetako zuhaitzetan egiten zituzten grabatuak), gure historiaren atal ere badirelako.

Ondoren, ildo horretatik abiatuta eta zuhaitz-enborreko xaflak (zurezko diskoak) erabiliz, Gabonetako apaingarri polita landuko dugu.

- **Elur-panpinaren arboglifoa**

Tailer honen bidez, ikasleek euskal artzainen migrazioaz ikasiko dute, batik bat, Ameriketara egindako migrazioaz, eta arboglifoak zer diren irakastiko diegu (euskal artzainek Amerikako Estatu Batuetako zuhaitzetan egiten zituzten grabatuak), gure historiaren atal bilakatu direlako. Geroago, gaiarekin bat etorriz, zuhaitz-xaflak erabiliz (zurezko diskoak), halako bi elakrtuta, elur-panpina egingo dugu Gabonetako arbolan zintzilikatzeko.

- **Olentzeroren elur-bola**

Tailer honetan euskal Gabonetako pertsonaia txeratsuenak landuko ditugu: Olentzero eta Maridomingi.

5. MASTERCLASS DIRELAKOAK

Urte bi daramatzagu eskola praktiko horiek egiten, ikasleei beharrezko tresnak eskaintzeko, laneratzeko bidean hainbat espezializazio-eremu ezagut ditzaten.

Masterclass horien bidez, ikasleek eta arloan interesa dutenek museoan lantzen ditugun materialekin bertatik bertara lan egiteko aukera izan dezaten nahi dugu, eta bilgarri bat egitean edo ehunezko piezaren bat maiatzean sortzen zaizkigun arazoak nola konpondu ikus dezaten.

Jarduera hau EHUko Arte Ederren Fakultatearen laguntzaz antolatzen dugu.

8 SABINO ARANA SARIEN EKITALDIA

Fundazioak ematen dituen sariak Sabino Aranaren jaiotegunaren oroitzapenez sortu ziren. Eusko Jaurlaritzako lehendakari Iñigo Urkullu jauna buru dela, Sabino Arana Fundazioak Sabino Arana Sarien XXXV. edizioa urtarrilaren 28an egingo da, Bilboko Arriaga antzokian.

Dagoeneko 192 pertsona, elkarte eta erakundek jaso dute saria azken 34 edizioetan, gizartearentzako zerbitzu eta gogozko lana egitegatik. Izan ere, elkarriketa, ahalegina, elkartasuna eta beste balio batzuk izan dira nagusi Sabino Arana Fundazioak antolatzen duen urteroko hitzordu honetan.

9 BESTE ERAKUNDE BATZUEKIKO HARREMANAK

- 2024ko ekitaldian, Aranzadi Zientzia Elkartearekin lankidetzan jardungo dugu «Oroimena berreskuratzeke asmoz hildakoak hobietatik aterata». Era berean, Gerra Zibilean desagertutakoak, fusilatutakoak eta hobi komunetan lurperatutakoak aurkitzeko, hobietatik atera eta identifikatzeko helburuz, Aranzadi elkartearen garatzen ari den ikerlanen berri emango dugu.
- Beste erakunde, herrialdeko agintari eta Gerra Zibiletik bizirik atera ziren hainbat lagunekin batera, Gernikan, hiribilduko bonbardaketan izandako biktimen omenez egiten den lore-eskaintzan parte hartuko dugu apirilaren 26an.
- Ekainean, «Aterpe 1936» monumentuaren XVI. urteurrenean parte hartuko dugu.
- Hainbat ikastetxerekin elkarlanean, hezkuntza-tailerrak eta erakusketak antolatuko ditugu, gure ume eta gazteek hobeto ezagut ditzaten gure historia eta bizi gareneko ingurunea.
- Beste ekitaldi batzuk.

10 JARDUEREN HARTZAILEAK

- Hainbat jakintza- zientzia-arlotako adituak.
- Agintariak eta politika-, ekonomia- eta gizarte-esparruetako ordezkariak: politikariak, katedradunak, legelariak...
- Iritzi-sortzaileak eta hedabideak.
- Irakasleak, ikertzaileak, unibertsitateko profesionalak.
- Umeak, familiak, praktikaldiko ikasleak eta bekadunak, erretiratuak.

Gure deialdien izaera irekia dela eta, euskal gizarte osoa dugu gure jardueren onuradun. Ildo horretan, gure zabalkunde-plana Euskal Autonomia Erkidegoko hiru lurralde historikoetan eta Euskal Herriko gainerako herrialdeetan hedatzen da.

Bide horretan, Sabino Arana Fundazioak gizarte-oinarri anitzaren aintzatespena eta babesa dauka, gizarte- nahiz politika-arloan.

Sabino Arana Fundazioaren helburu nagusietako bat emakumeen parte-hartzea bultzatzea eta genero-berdintasuna sustatzea da fundazioak antolatzen dituen jarduera guztietan. Emakumeen eta gizonen arteko Berdintasun Legeari jarraiki, jarduerak garatzen dituenean, fundazioak beharrezko neurriak ahalbidetzen ditu berdintasun-printzipioa eraginkortasunez betetzeko eta printzipio hori funtsetan duten balioak eta jardunbideak sustatzen ditu. Eta hori betetzeko ahaleginak egiten ditugu barruko erabaki-organoetan –Patronatua eta abar–, gonbidatuetan eta parte-hartzaileetan.

Beste alde batetik, esan beharra dago Sabino Arana Fundazioko kideok neurriak hartzen ditugula euskararen erabileraren garapena eta normalizazioa ziurtatzeko helburuz, alde batetik, gure herriaren kultur ondarearen funtsezko elementua delako eta, bestetik, gaztelaniarekin batera, Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde guztietako hizkuntza ofiziala delako.

Eusko Jaurlaritzak eta Eusko Legebiltzarrak onarturiko Euskara Sustatzeko Ekintza Planak hauxe dio: «ezagutzaren eremuan oraindik ere urrats sendoak egin behar diren arren, ezagutzaren eta erabileraren arteko aldea murrizteko bidean, plan honen helburu nagusia euskararen erabilera indartzea izango da». Ondorioz, egitasmo honek ESEPe planteatzen duen helburu nagusiarekin bat dator, bai eta helburua lortzeko planteatzen dituen zehar lerroekin ere, hala nola: «Euskararen aldeko motibazioa eta sustapena lantzea ez da zentzu hertsian hartu behar, zentzu zabalean baizik. Hizkuntza ikasteko motibazioan eragiteak berebiziko garrantzia du, jakina, baina, horrekin batera, ezinbestekoa da euskara erabiltzeko argudioak ematea, hizkuntzen erabileran gertatzen diren egoerak kudeatzeko estrategia eskaintzea, hizkuntzen kudeaketan garatzen diren eredu onak zabaltzea, soziolinguistikari buruzko oinarrizko azalpenak gizarteratzea, hizkuntza ezagutzetik erabiltzera dagoen jauzia egiten laguntzeko lantegiak antolatzea, lidergoa lantzea hizkuntzen normalizazioaren alorrean, eta abar. Sentsibilizazioak eta komunikazioak pisu nabarmena dute, beraz, esparru honetan».